

ONTOLOJİK AÇIDAN Mİ'RAC MU'ÇİZESİ

Hakan YALMAN¹

Öz

Bu makalede Mi'rac mu'cizesinin sadece inanç boyutunda değil ontolojik yönleriyle de değerlendirilmesi ile insanlığa kazandırdıklarının daha anlaşılır hale geleceği ele alınmaktadır. Bu anlamda bilim ve kolektif insanlık algısının ön yargılarından ve sınırlılıklarından kurtulması ve daha açık ve kuşatıcı bir yaklaşım ile Mi'rac hakikatini anlamaya çalışması gereklidir. Bu idrak ile Mi'racın insana ve insanlığa sunduğu kazanımların önü açılmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler

Mi'rac, risalet, velayet, mucize, ontoloji, bilim

MIRACLE OF MIRAJ FROM AN ONTOLOGICAL POINT OF VIEW

Abstract

In this article, it is discussed that, when the miracle of Miraj is evaluated not only in the dimension of belief but also in its ontological aspects, what it has brought to humanity will become more understandable. In this sense, it is necessary to get rid of the prejudices and limitations of science and collective humanity perception, and try to understand the truth of Miraj with a more open and encompassing approach, This understanding will pave the way for the achievements that Miraj offers to human and humanity.

Keywords

Miraj, prophecy, custody, miracle, ontology, science

1 Uzm. Dr., İstanbul (hakyalman@yahoo.com)

Gönderim Tarihi: 24.05.2022, Kabul Tarihi: 31.05.2022

Giriş

Siyer açısından Mi'rac öncesi yaşananlara kronolojik olarak bakıldığında, hüznü yılı, arkasından Taif ve Taif dönüşü neredeyse dünyevi kapılar kapanmış gözüküyor. Yerdeki kapılar birer birer kapanmışken adeta semavatın kapıları açılıyor.

Peygamber Efendimiz aleyhissalatü vesselam Mi'racı küllidir. Onun dışında o Mi'racdan, Mi'rac hakikati ve Mi'rac manasından herkesin bir nasibi var. Bundan dolayı da namaz müminin mi'racı olarak ifade edilmiştir. Namazın hayatımızın merkezinde yer aldığı bir hayat algısı ile bu noktada Mi'racın gerekliliği, gerçekte nasıl bir olay olduğu, maksadının ne olduğu, sonucunda varlık ve insanlık için hangi faydalara yol açtığı sorularına cevap aramamız ve bu cevaplar çerçevesinde doğru bir Mi'rac algısı oluşturmamız gerekiyor. Mi'rac hakikatinin biri imani biri ontolojik olmak üzere iki boyutu var. Peygamber Efendimiz aleyhissalatü vesselamın Mi'racı külli derken aslında bu ontolojik boyut dediğimiz yani varlığın hakikatiyle ilgili bir boyutu ifade etmiş oluyoruz.

Mi'racın Ontolojik ve İmani Boyutları

İnsanlık tarihi olarak düşündüğümüzde Ay'a insan gönderilmesinden veya insanlık tarihinin dönüm noktaları dediğimiz hadiseler kadar giden bir durum. Bu durum, Hz. Âdem'den (as) bu yana bütün peygamberlerin çizdiği bir yolun nereye doğru gittiği ve insanların aslında topyekûn hepsinin bir arayışı olduğunu gösteriyor. Yani varlığı anlamaya, varlığı tanımaya çalışıyorlar. İşte en son dünyadan bir buçuk milyon kilometre uzaklığa gönderilen bir teleskopla, işin başlangıç noktasında ne oldu, nereden nereye gelindi gibi araştırmalar yapılıyor. Geçmişin izleri üzerinden herkes, daha doğrusu şuur sahipleri kendi varlığını bir yere oturtmaya çalışıyor.

Bu anlamda tarih içinde önemli dönüm noktaları var. Her peygamberin yaşadığı hadise ve bütün her birinin tek tek yaşadığı hadiseleri toparlayacak bir noktaya geldiğinde Mi'rac, aslında cihanşümul yani bütün kâinatı ilgilendiren bir hadisedir. Aynı zamanda Mi'rac kâinatla ilgili olduğu gibi onun ehemmiyetli olduğunun da göstergesidir. İnsanlık tarihi ve varlık bilimi açısından bu noktanın açığa çıkması çok önemli bir dönüm noktasıdır.

Peki, insan kendini anlamlandırırken nerede bu anlamı bulacak? Önce biz akli bir süreç yaşıyoruz. Ne, nasıl, bu gibi soruları sorup anlamaya çalışıyoruz ki işte bugün merak dediğimiz, bilimin ortaya koymaya çalıştığı veya peşinde olduğu alan bu gibi

gözüküyor. Bu alan daha çok arzi ve arzın biraz sema diye adlandırdığımız uzay boyutunu içine alıyor. Ama aslına baktığımızda yani Hz. Âdem'den (as) bu yana bizim en azından şuur boyutumuzda anlayabildiğimiz kadarıyla varlığın daha derin uzantıları da var. Varlık alanı arz ve uzay ile sınırlı bir alan değil. Oradan daha derine giden uzantılar var ve bu uzantılar aklın, gözün, teleskopların tanımlayacağı alanın da biraz daha farklı boyutundadır. Geldiğimiz bu noktada varlığın daha derin uzantılarına bugün bildiğimiz teknik imkânlarla ve teknolojiyle ulaşma imkânı pek yok. Ve bu da varlığın bir gerçekliği ve böyle bir gerçekliğe aslında gidişin mekanizmasıdır. Mi'rac, burada gerçekten insanın ve varlığın daha üst katmanlara doğru gidiş sürecinin yaşandığı bir an olarak tanımlanabilir. Öyle olunca da herkesi farklı boyutlarda ilgilendiriyor.

İmani boyutta biz Hz. Peygamber aleyhissalatü vesselamın risaletine ve Cenab-ı Hak'tan bize getirdiklerine, iman ediyoruz. Kur'an'ın temel hakikatleriyle birlikte değerlendirildiğimizde bu hakikatleri teyit eden bir an yaşanmış oluyor Mi'racda.

Ama varlık bilimi açısından değerlendirildiğinde Hz. Peygamber aleyhissalatü vesselamın yaşadığı hem insanlık hem de insanlığın ötesinde bütün kâinatta, nerede kim, ne şekilde mevcut ise onları ilgilendiren bir hadisedir. Ben hatta bu duruma biraz şaşırıyorum: Bu kadar merakla varlığı tanımlamaya çalışan, anlamaya çalışan bilim dünyası bu hadiseye neden bu kadar ilgisiz ve uzak kalmış? Bu konuyu neden biraz daha derin çözümlemeye çalışmamış? Aradığının aslında çok önemli bir kısmı burada yatıyor. Mekânla, insanın hakikatiyle ve insanın bağlantılı olduğu yerlerle ilgili bir duruma ilgisiz kalmak şaşırtıcı geliyor.

Mevcut bilimin diğer boyutta yaptığı çalışmalar takdire şayandır. Bu kadar teknik imkânlarla bir şeylerin peşinde koşturmak, hakikaten o gayretler çok önemli ama burada böyle bir hadise var ve bu hadiseyi yaşayan ve yaşadığını dile getiren kişiler de neticede sözleri bütün insanlık tarihi boyunca güvenilir olarak kabul edilmiş. Yalan söyleme noktasında ve yanlış bir bilgi aktarma noktasında en son akla gelebilecek insan topluluğu ve onların içerisinde de en son akla gelecek insan bunu dile getiriyor.

En azından zaman içerisinde, özellikle dünyanın içine girdiği yeni süreçte, sadece maddi alanda çözüm bulmaktan ziyade biraz daha farklı boyut ve deruni alanlara gir-dikçe bu hakikatler de belki onların gündemine de girecektir.

Mi'rac risalesi olan Otuz Birinci Söz'de Bediüzzaman'ın belirttiği gibi Mi'rac meselesi erkan-ı imaniyenin kabulünden sonra belki toplamından sonra hasıl olan bir neticedir. İman esaslarından biri yani Allah'a, peygamberlere, meleklerle ve kitaplara iman

gibi hepsinin toplamından hasıl olabilecek bir sonuçtur.² Mi'rac hakikatini anlamakta bir problem varsa bu imani bir problemdir. Bir münkirin de dinleyici boyutunda olaya dahil olduğunu dikkate almamız gerekir. Sonradan iman ehli ile münkirin buluşması dünya ve insanlık geleceği için de bir öngörü olabilir. Şu anda onun tezahürleri de aslında pek yok ve belki de yeryüzünde Mi'racın anlaşılması kurgusunun sonunda bu gerçekleşecek. Yani bu sadece Müslüman coğrafya ile ilgili değil tüm insanlığı ilgilendiren bir olay. Mi'rac, var olan her şeyle alakadar; hayatı, varlıkları ve varoluş gerçeklerini anlamlı kılan veya varoluşa dair soruların cevabını içinde bulunduran bir hadise. Olaya belki bu boyutuyla da bakmak lazım. Bu boyutuyla bakıldığında da o zaman biraz insan gerçekliğinin, beden hakikat arayışında bir süreci olacak. Bedenin burada aklın arayışına aracılığı olacak ama neticede arka planda bu arayış önemli bir boyutuyla kalbi oradan da ruhi bir sürece doğru bizi taşıyan bir mana da içinde bulundurmalı. Burada bir noktada da uzaya araç gönderme benzeri bir yaklaşım ile hayatımızdaki önemini şöyle düşünelim; melekuti âleme en güvendiğimiz şahsın gönderilmesi gibi bir durum. Bunun önemini çok kavradığımızı düşünmüyorum.

Mi'rac'a her muhatap olduğumuzda olayın şöyle bir boyutu var: Hz. Peygamber aleyhissalatü vesselamın yaşadığı ve hakikaten onun dünyasında da çok büyük olan bir olay. Oradan müjdeler getirdiği, namazı getirdiği bir hadise ama bunu düşünürken de Mi'rac ve ben; yani Mi'rac benim hayatımın neresinde? Mi'rac insanlığın neresinde? "Namaz müminin mi'racıdır" bir slogan gibi hayatımızda ama ne derece bu gerçeği hissederek namaz kılıyoruz?

Eğer namaz bir mi'rac ise aradan çıkarılmaz. Namazı aradan çıkarmak davranışı, Mi'racın mana ve hakikatinin hissedilmesindeki problemlerle bağlantılı olduğunu söyleyebiliriz. Mi'rac manasının hakikatinin aslında bütün insanlar için bir iz düşümünün olduğu ve o göklerin kapılarının aslında her zaman açık olduğu gibi bir mana içeriyor.

Mi'racın Bilim Boyutu

Çoğu yerde hayatımızda kalp bedene eşlik ediyor. Mi'racda ise beden kalbe eşlik ediyor. Geldiğimiz noktada hayatın bütünü de materyal bir alandan ibaret değildir. Madde ile birlikte mana, beden ile birlikte ruh ve kalbi düşünmeliyiz. Artık fizik de, tıp da bunu belli bir noktada kabul eder hale geldi. Bir müddet sonra belki sosyal bilimler de o noktaya gelecekler. Yani olay sadece materyal dünyada yaşananların

2 Bediüzzaman Said Nursi, *Sözler* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 758.

çözümlemesi ve onlarla ilgili çıkarımlardan ve bunun da bilim adı altında ortaya konmasından ibaret değil. Daha iç boyutlarda da yani mesela bilim dediğimizde seküler olmalıyız iddiasındayız, olayı sadece gözlenen alanda çözümlemeli ve ondan sonra o çözümler arasında bağlantılar kurmalıyız; gerçek bilim budur deniyor. Acaba bu yani bizi ve bilimi belli bir yere hapsedip ondan sonra da varlık gerçekliğinden bizi koparan bir yaklaşım mı? Bilim veya bilimsellik adı altında biz kendimizi tanımlarken kalp ve ruhu bunun dışında tutmak herhalde çok büyük bir eksiklik olacak. Yani bunu ister bilim adına yapın ister felsefe adına yapın, ne adı altında yaparsanız yapın eksik olacak.

Diğer taraftan varlığı ve başka âlemleri tanımladığımızda gezegenler ve yıldızlardan ibaret olarak yani “Hayat var mı?” sorusuna cevap ararken bizim bu dünyadaki maddi hayat tanımlarımız var, bu tanımlarımız üzerinden bir çıkarım yapmaya çalıştığımızda o zaman işte gerçekliği sınırlamış oluyoruz. Yani ben şunu düşünüyorum. Aslında bilim, bir yerde ileri gitmiş gözüküyor ama belli bir yerde de olayın sadece materyal alana indirgenmesi ve sekülerleşmekle hakikat arayışını dar bir yere hapsedmiş oluyor. Bir taraftan da aynı mevcut bilim diyor ki; biz maddenin yüzde dördüne muhatabız. Yani diğer taraf karanlık madde. O zaman böyle bir tabloyu algıladığımız göre biz gerçekliği bu yüzde dört içinde bulmaya ve bu yüzde dördün de kaçına muhatap olduğumuzu bilmediğimiz bir zeminde Mi’racın bedeni boyutunu aklımıza sığdıramıyoruz. Bu ancak ya bir roketle ya alttan ateşleyici bir mekanizmayla olur diyerek, mekanik, fizik, kimya, astronomi gibi bilimlerin alanında bir hakikat anlamaya çalıştığımızda Mi’racı anlayamıyoruz. Böyle olunca da hayalimizle, hissedişimizle siyer tarihini anlatılırken ve okurken biz bir anda asr-ı saadete gidiyoruz ve Taif halini yaşıyoruz. Bu yolculuklar varlığın dışında bir şey gibi. Yani bunlar gerçekliği olmayan kişilerin sadece muhabbetini yaptığı ve aslına bakarsanız çok da bilimin veya gözlemlenen alanın, gerçekliğin dışında şeyler olarak kabul edildiğinde birçok şey hepimizin kafasında soru işareti olarak kalıyor ki Mi’racda da soru işaretlerinin arka planında insanı ve varlığı doğru tanımlayamayan bir bakış açısının olduğunu söyleyebiliriz. Mi’rac hadisesinde kalbe, ruha tabi olmuş bir beden var. Bundan dolayı maddi kılıplar üzerinden anlama çabası yanlış bir çaba ve bizi doğru yere götürmez, Mi’racın hakikatini anlama imkânı vermez.

Velayet Açısından Mi’rac

Biz yaşadığımız ortamda maddi âlemi en azından bir parça algıladığımız için orayla sınırlı kalıyoruz. Cenab-ı Hak bazen kalp ve ruhu beden eksenli hissettiriyor, bazen

de beden, kalp ve ruhun kanunlarına tabi bir hal ile ki bunu velayet aracılığıyla biz en azından rivayetlerini duyuyoruz. Yani bizzat yaşamamış olsak bile bedenin kalp ve ruhun kanunlarına tabi olduğunu görüyoruz.

Mi'racda belki önemi çok daha artmış bir nokta olarak kalp ve ruh birlikteliği ön plana çıkıyor. Varlığın da hakikatinde mülk ve melekût dediğimiz ve melekûti boyutu da arka planıyla yani bir manada da vahdetinde temsil eden şahsiyet-i Ahmediye aleyhissalatü vesselam diye bir hakikat var. Bizim bütün bu yanlış ve noksan hissedişlerimizin bir parçasında da Hz. Peygamber aleyhissalatü vesselamı bin dört yüz yıl önce yaşamış, işte altmış sene ömür sürmüş ve bu ömür içerisinde de insanlık tarihinde önemli bir değişime yol açmış bir figür olarak algıladığımız bir tablo var. Yani tamamen materyal dünyaya sıkışmış bir bakış açısıyla, Hz. Peygamber aleyhissalatü vesselamın bu anlamda kendinden önceki peygamberlere üstatlığı onlar için kabul edilemez hale geliyor. Çünkü zaman ve mekân bağlantısı içerisinde bu akıl dışı.

Pozitivist bakış açısı zihinlere yerleşmiş ve düşüncemizi maddi alanla sınırlamış durumda. Bu noktada Alev Alatlının bir tespiti var. Beytül-Hikme'nin sonrasında Batı dünyasının eserlerinin özellikle Aristo'nun *Metafizik*'inin tercümesinin ardından İslam dünyasında da böyle pozitivist ve materyalist bir bakış açısının yerleştiğini ifade ediyor.³ Bediüzzaman da *Muhakemat* isimli eserinde bu yaklaşımı ortaya koyuyor. Alev Alatlının, Bediüzzaman'ın o tespitini biraz hissetmiş olarak bir yaklaşım ortaya koyuyor. Burada dikkate alınması gereken bir nokta, artık bizim maddeyi bilimin ve aklın sınırlılığında tanımlama arayışımız, hakikati burada tanımlama arayışımız, özellikle Mi'rac yaşandıktan sonra tamamen hayatımızın dışına çıkmalıydı. Ama ne kadar çıktı? Bunu da bu vesileyle sorgulamak lazım.

Semavat ve Nübüvvet

Bugün hepimizin kullandığı teknik şeyler, televizyonlar, cep telefonları var. Telefon çalıyor, bir konuşma oluyor, ondan sonra kapanıyor. Orada bir nesne gibi duruyor ama onun oluşturduğu bir atmosfer var. Bu atmosfere onun bir tasarruf alanı diyebiliriz. Hatta bu tasarruf alanı maddi alanın yansımalarıyla bağlantılı olarak, bir titreşimin nereye kadar uzandığı tespit edilebilirliği değil de nereye kadar uzandığı düşünüldüğünde aslında bütün kâinata uzanan bir tasarruf olduğu da anlaşılıyor. Sadece o tasarruf tespit edilemiyor. Bugün bir buçuk milyon kilometre uzaklıktaki bir teleskopla buradan bağlantı kurabiliyorsanız o arada bir bağlantı atmosferi oluşmuş

3 Alev Alatlının, *Schrödinger'in Kedisi* (İstanbul: Alfa Basım Yayın, 2001), 139.

demektir. Şimdi Mi'racda şu da ortaya çıkıyor: Sizin dünyada altmış üç yıl yaşamış bir peygamber olarak gördüğünüz bir zat (asm) aslında tasarrufi boyutta semada. Bunun tasarruf alanında nübüvvetinin hakikati olarak varlığını devam ettiriyor ve Mi'rac da bize bunu gösteriyor. Semavatta her bir kattaki görüştüğü nebiler yani nübüvvet hakikatinin de sadece arzi bir şey olmadığını ve o anda yaşanmış bir şey olmadığını, şu anda da bağlantılarının devam ediyor olduğunu ve dolayısıyla olayın işte uzay-zaman, zaman-mekân ve bir tarihsellik içerisinde değerlendirilmesinin bizim dünyamızda nübüvvet hakikatinin de tam anlaşılmasında anlamına geleceğini gösteriyor.

O halde bir nübüvvet hakikatinin yeryüzünde belki sosyal boyutta tamamlanması; yani hadisat içerisinde tamamlanması, Hz. Peygamber aleyhissalatü vesselamın doğumu, ondan sonra Mi'rac kadar yaşananlar, o anın öncesindeki beşeri haller, hüznün senesi ve hüznün senesinin ardından Mi'racın gelişi, bununla aslında o duygular insan ve insanın bir de semaya uzanan boyutu ve bu aslında çok muhteşem bir an. Yani Ay'a, Güneş'e ya da Mars'a gitmekten bence çok daha önemli bir an ve işin en önemli noktası da hepimiz adına yaşanan bir süreç olması. Yani bunu aslında hepimiz yaşamış gibi algılamamız gereken bir andır. Bu noktada namazın ontolojik boyutu ve varlık âlemi için kılınan namazların önemi ortaya çıkıyor. Bu da duygular ve varlık bağlantısının kesişim noktası olmalı. Kalbi bir süreçten bahsettik, namazı bedeni süreçten, kalbi sürece çıkardığımızda, yani bu sanki bize böyle bir teşvik, ondan sonra sizin namazınız da bir mi'rac. Hadi bak sizin de Mi'rac hakikatinden bir payımız var. Yani namazı kalbi alana taşıdığımızda gerçekten o alanda Cenab-ı Hak'la irtibat kuracak bir kanal var. Yani o kanalın açılması namazla çok önemli. Ve o kanalda bizim aslında Cenab-ı Hak'a yani bizzat "Sen" diye muhatap olduğumuz çok önemli bir an. Sen diye yapılan hitap kurbiyete açılmış bir kanaldır. Sen diye hitap etmeye yönelik bir kanal açılmış. Bu şu anlama da geliyor: Cenab-ı Hak'a oradan ulaşma imkânı var. Burada bizim belki de en çok işletmemiz gereken özelliklerimizden veya donanımlarımızdan biri kalp. Ama bu kardiyovasküler cerrahi veya kardiyolojinin ilgilendiği kalp değil; hakikati, manası ve yani kolesterolden, tansiyondan bağımsız bizim bir kalp gerçekliğimiz var. Bu kalp gerçekliğimizi yani o diğer kalp kadar belki hayatımızın bir yerlerine oturtmaya çabalamayışımız ki o maddi anlamdaki kalpteki hissettiğimiz ağrılar, sızılar sıksıza hepsi aslında o asıl kalple ilgili ve ondan buraya sinyaller.

İşte burada insan olarak bir maksadımız var ve o maksada yönelik bir hayat düzeni kurulmuş ve bu hayat düzeninde de Mi'rac önümüze çok müthiş bir büyük açılım oluşturmuş durumda. Bu açılım bugün dindar toplumumuzun ne kadar dünyasında var? Veya bizim namazlarımızı ne kadar anlamlı hale getiriyor? Bunun her birimiz tarafından enfüsi olarak sorgulanması lazım.

Bu noktadan o kalbi süreç ve kalbi süreçle Cenab-ı Hakk'a yakınlık, teşehhütte Hz. Peygamber aleyhissalatü vesselamın Cenab-ı Hak'tan aldığı selamı bir elçi olarak yani bir taraftan velayet boyutuyla bizden Cenab-ı Hakk'a gitmiş o kanalı açmış bir zat (asm). Ondan sonra da bütün kalplerden oraya gidiş kapısı o manayla açılmış. Sonra risaletle oradan getirdikleriyle beraber bizim kıymetimizin anlaşılması, kalbimiz ve aklımızdaki soru işaretlerimizin cevabını bulmasının sonrasında kalbimizdeki bir itminan ve mutmain olma hali. Ve bu anı bize yaşatan bir güzellik Mi'rac.

Mi'racın İnsan Hayatındaki Anlamı

Mi'rac, en yalın anlatımla aslında Hz. Peygamber aleyhissalatü vesselamın bize Cenab-ı Hakk'ın selamını getirmesidir. Yani size Allah'ın selamını getirdim diyor. Bu selam getiriş görmeden, etmeden, yanında bulunmadan değil, bizzat huzurundan getirilmiş bir selam. Bu çok anlamlı bir şey sadece teşehhütteki bu hakikati hissediyor olmak bile Mi'rac hakikatının kişinin dünyasında yerleşmesiyle ilgili. Belki bizim aslında en büyük testimiz/imtihanımız şu olabilir, yani ben namazı gerçekten böyle dört gözle bekliyor muyum?

Bugün toplumumuzda genel problemlerin ifade ediliş şekli hayat anlamsız, ben değersizim, her şey boş. Bu cümlelerin arka planına baktığımızda hayat anlamsız derken nerede anlam arıyoruz? Veya ben değersizim derken neyle değer arıyoruz? Değersizlik hissi ya fiziki özelliklerden kaynaklanıyor ki bunun karşılığı çok, ya da konum gibi, kariyer gibi durumlardan kaynaklanıyor.

Mesela değersizlik hissi yaşayanların çoğu belli bir konumda olanların değerli olduğu algısıyla bunu yaşıyor. Ya da her şey boş diyen, doluluğun iyi imkânlarda yaşıyor olmak iyi elbise giyiyor olmak, iyi arabalara biniyor olmak, ondan sonra imrenilen bir semtte yaşıyor olmakla mümkün olduğunu düşünerek bunu yaşıyor ki aslında iki tarafın da birbirinden haberi yok. Her taraf aynı problemi yaşıyor ve birbirinden habersiz.

İnsan, Mi'racın getirdiği anlam manzumesi çerçevesinde yani kalbi boyutta Cenab-ı Hakk'a ulaşabilir. Günümüzde cep telefonuyla Amerika'ya ulaşmayı bir fiziki gerçeklik olarak çok net kabul ediyoruz. İnsanın içindeki bir muhabbet titreşiminin de Cenab-ı Hakk'a ulaşılıyor olması, insan açısından şu kâinat içerisinde çok önemli bir konum ve değer değil mi? Onun da insanı kaale alıyor olması. Yani çevirdiğinde telefonun meşgule atılmıyor ve cevapsız kalmıyor. Hem de kim tarafından? Alemlerin Rabbi

tarafından. Bütün kâinatı Rububiyetiyle tasarrufu altında tutan ve her şeyle bizzat ilgilenen, her şeyle meşgul olan bir Zat tarafından o meşguliyet içerisinde senin araman meşgule atılmıyor. Bunu bilmek. Yani düşünün ki dünyevi bunun karşılığı mesela çok üst makamda birini arıyorsunuz. Yanınızda birileri var. O hemen telefonunuza cevap veriyor. Yani kendinizi ne kadar farklı hissediyorsunuz? Yani diğerleri de sizi ne kadar farklı algılıyor? O kadar önemi var ki hemen telefonuna cevap verildi. Mi'rac hakikatini bize getirdiğinde Hz. Peygamber (asm) sizin kalplerinizden açılan kanallarla Cenab-ı Hakk'a artık ulaşabilme yolunuz çok net gözüküyor, dediğinde bu değerlilikten daha kıymetli bir veya daha büyük bir değerlilik hissi verebilecek bir şey olmamalı.

Bu konum ve vaziyeti anlayıp hissettikten sonra hayatı anlamsız diye düşünebilmek, kendini değersiz görebilmek. Bütün kâinatı tasarrufu altında tutan ve her şey onun kontrolü altında olan zata ulaşmak imkânın var ve o da seni dinliyor. Hz. Peygamber (asm), Kureyş müşriklerinin gözünde yetim-i Ebu Talip ama yedi kat semada Cenab-ı Hak onu (asm) seyahate çıkardı. Hiç kimsenin ulaşamadığı bir makama erişti.

Mi'racın çok önemli sonuçlarından biri de insan tanımı. Yani biz insan dediğimizde işte bugün mesela tıbbın ifade ettiği şekliyle "biyo, psiko, sosyal bir varlık." Şimdi şu Mi'rac hakikatiyle düşündüğümüzde insanı yalnızca biyolojide, psikolojide ve sosyolojide bırakmayalım diyorsun. Mi'rac ile artık senin kâinatla insan olarak bir karşılığın var. Sen yıldızların, galaksilerin arasında gözükmez bir varlık değilsin artık. Silsile içerisinde ortaya çıkan varlık, hayat, şuur, bu süreçler içerisinde sonuç olarak ortaya çıkan insan meyvesinin Mi'rac ile bütün kâinatla bağlantılı olduğu ve bu bağlantı hayali ve hissediş şeklinde değil ontolojik bir bağlantı olduğu gözüküyor. İnsanın kâinat kadar kıymetli olduğu ve bunun da kâinatın esas vücuda getiricisi ve her şeyiyle yönlendiricisi tarafından ifade edildiği bir an aslında Mi'rac ile yaşanmış oluyor.

Mi'rac ile bahsettiğimiz devasa bir gerçeklik. Bu küresel vs. laflarıyla da içini dolduramayacağımız bir gerçeklik. Yani nereye kadar uzandığını bilmediğimiz bir varlık gerçekliğinden bahsediyoruz ve buraların tamamıyla tasarrufu olan, tamamıyla irtibatlı olan bir insandan bahsediyoruz. Ama aynı insanın da bir beşeri hayat içerisindeki karşılığı, yansıması var.

Dolayısıyla bu varlığı tanımlarken varlığı anlamlı hale getirme çabamız içerisinde herkes için yani bilim insanları için veya ferdi tefekkürlerimizde, beşeri alanda bütün bu süreçleri yaşayan, üzülen ondan sonra zulümlere maruz kalan ve belki bazı noktalarda insani haller yaşayan bir zatın aslında geri planda yani nasıl bir buz dağının görünen noktası olduğunu da belki hissederek o hadiseleri değerlendirmemiz lazım.

Yani orada bir duygu ama o duygunun arka planında çok müthiş bir varlık gerçekliği var. İşte bir hüznün hissediliyor ama onun arka planında işte bütün kâinatla alakadar bir sürecin uzanan bir noktası. Ve bütün bunları belki Peygamber aleyhissalatü vesellamı anlama noktasında onun evet beşeri alanda yaptığı ve insanlık aleminde içerisinde değişimin vesilesi olan çok önemli bir konumu var. Ama bu beşeri konumu belki şahsiyet-i Ahmediye (asm) ile birlikte veya nur-i Muhammedi (asm) hakikatiyle birlikte değerlendirmedığımız zaman ona (asm) atfettiğimiz değer de gene beşeriyet boyutunda kalabiliyor. Bu da doğru bir Hazret-i Muhammed (asm) algısı oluşmasında en büyük engel olmaktadır.

Sonuç

Mi'rac sadece asr-ı saadette yaşanmış ve müminleri ilgilendiren bir olay olarak değil varlık ve insanlık tarihinin en önemli olaylarından biri olarak ele alınmalıdır. Mi'rac ve benzeri olayları anlayabilmek için bilimsel yaklaşımın materyal dünya tanımlamasından kurtulup mana, kalp, ruh ve semavat gibi kavramların da açık görüşlülükle ele alınması şart olarak gözükmektedir. Bu yaklaşım ile ele alınan Mi'rac, namaz gibi sadece ibadet boyutunda ele aldığımız kavramların ve velayet gibi süreçlerin ontolojik karşılığının keşfi ve insan kavramına daha doğru bir tanım getirilmesinin çığır noktası olacaktır. Bilim dünyasının da böyle bir süreç içinde olduğunun emareleri her geçen gün artmaktadır.

Kaynakça

1. Alatl, Alev. *Schrödinger'in Kedisi*. İstanbul: Alfa Basım Yayın, 2001.
2. Nursi, Bediüzzaman Said. *Sözler*. İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012.